І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303

HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740

— Тел. в Ню Йорку: —

BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 15. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 23-го СІЧНЯ (JANUARY) 1965 No. 16. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 22-го січня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН 21-го СІЧНЯ, ПЕРШОГО ДНЯ ПО ІНАВҐУРАЦІЇ, працював над різними проблемами, від атомової енергії починаючи, і прикрасою американських автострад кінчаючи. Президент на конференції з демократичними й республіканськими конґресовими провідниками сбговорював закордонну політику, про яку давали вияснення члени кабінету державний секретар Дін Раск та секретар оборони Роберт МекНамара. Присутній був і дириктор Центральної Розвідчої Аґенції Джан А. МекКон.

21-го СІЧНЯ МІЖНАРОДНА СПІЛКА ПОРТОВИХ ВАНТАЖНИКІВ в Ню Йорку другий раз голосувала над тим, чи погодитися на ту умову про працю, яку два тижні тому заключили були провідники портових робітників із власниками кораблів, і якої 8-го січня члени спілки не ратифікували, внаслідок чого почався страйк 60 000 членів портових вантажників, який триває й досі. Тепер за ту умову заявилася більшість у відношенні двох до одного і страйк закінчиться який через непорозуміння, коштував по /25 000 000 денно, не тільки корабельний промисл, але й всю економіку ЗДА.

СПІЛКА ОБ'ЄДНАНИХ СТАЛЕВАРІВ АМЕРИКИ — в переговорах із власниками двох компаній, які продукують металеві пушки, домагається більшого забезпечення стабільности праці для 45 000 членів затруднених при продукції пушок та збільшення заробітньої платні. Голова робітничої спілки Алберт Вайтгавз, який очолює робітничу делеґацію для переговорів, заявив, що він вірить в те, що вдасться забезпечити більшу стабільність праці в цьогорічних переговорах. Голова Спілки Об'єднані Сталевари Америки Дейвід Дж. МекДоналд сказав, що під час переговорів із представниками власників пушкових компаній можна буде добитися такого контракту про працю, який міг би бути взором для контракту сталеварів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЕКСПОРТ В 1924-му РОЦІ виносив $25 100 000 000, на 13% більше, як в 1963-му році. Імпорт збільшився не в такому великому відношенні як експорт, тому надвишка експорту над імпортом виносила в 1964-му році — $6 500 000 000, — найбільша від 1947-го року. Але ЗДА видають свої доляри на втримання своїх військ в Европі, на туристів, які виїжджають за кордон та на різні позички, тому є деф цит в платничому бюджеті із закордоном. Секретар торгівлі Джан Т. Коннор, який 18-го січня зайняв це становище по Лютерові С. Годжесові, заявив, що експорт ЗДА може дійти до $50 000 000 000, якщо ця країна втримає свою участь у світовій торгівлі.

ВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОВІСТЯР ДЖ. ГЕР.СІ написав нову фантастичну повість під заголовком „Білий Лотос", в якій представляє, як китайці напали на ЗДА та в г рському селі в Арізоні зловили 15-річну дівчину, яку взяли з собою до неволі до Китаю. Доля цієї дівчини є фабулою цілої повісти, яка відбувається в неозначеному часі і тому виглядає на казку. Автор ніби то вказує на „жовту небезпеку", але не пов'язав акції з майбутнім часом, тільки хотів взагалі говорити про поневолених і поневолювачів. Ґерсі написав давніше повість про жидівське повстання у варшавському ґетто за Гітлера, яка зветься „Стіна" (Ди Волл). Ще інша повість є про „Гірошему".

ГУРТОВІ ЦІНИ НА ПРОМИСЛОВІ ТОВАРИ В ГРУДНІ 1964-го РОКУ становили 101.8%, на 0.6% більші, як в грудні 1963-го року, і на 1.8% більші в порівнянні з пересічними цінами в 1957 - 1959 роках, коли вони становили 100. Індекс цін на фармерські продукти в грудні 1064-го року становив 97.2, і був такий самий, як в грудні 1963-го року. Індекс цін на всі товари в грудні в гуртовому продажу виносив 100.8%, і був на 0.5% більший, як в грудні 1963-го року. Оця стабільність індексу цін в останніх роках свідчить про те, що немає інфляційної тенденції. Ціни в роздрібному продажу є більші від гуртових, але це збільшення спричиняють не продуценти тільки посередники і торгівці.

У СВІТІ

КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ 4-х західніх держав — ЗДА, Британії, Франції і Західньої Німеччини, відбудеться вчасною весною. Найпершим предметом її нарад буде справа з'єднання Німеччини. Французький президент Шарль де Ґолль прихилився до погляду німецького канцлера Людвіґа Ергарда, що треба цю справу зактуалізувати, хоч він не вірить у великий успіх з розмов з Совєтами.

ІНДОНЕЗІЯ остаточно зреклася свого членства в Об'єднаних Націях. В офіційному листі до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта індонезійський амбасадор подає за головну причину — обрання без голосування Маляйзії, як непостійного члена Ради Безпеки. Індонезія називає Маляйзію „державою" в лапках та вважає, що це „неоколоніялісти" перевели Маляйзію до Ради Безпеки ОН. Формально Індонезія зліквідує своє представництво в ОН з днем 1 березня ц. р. Вона твердить, що її „революційний" виступ з ОН повинен вплинути на „зреформування" ОН.

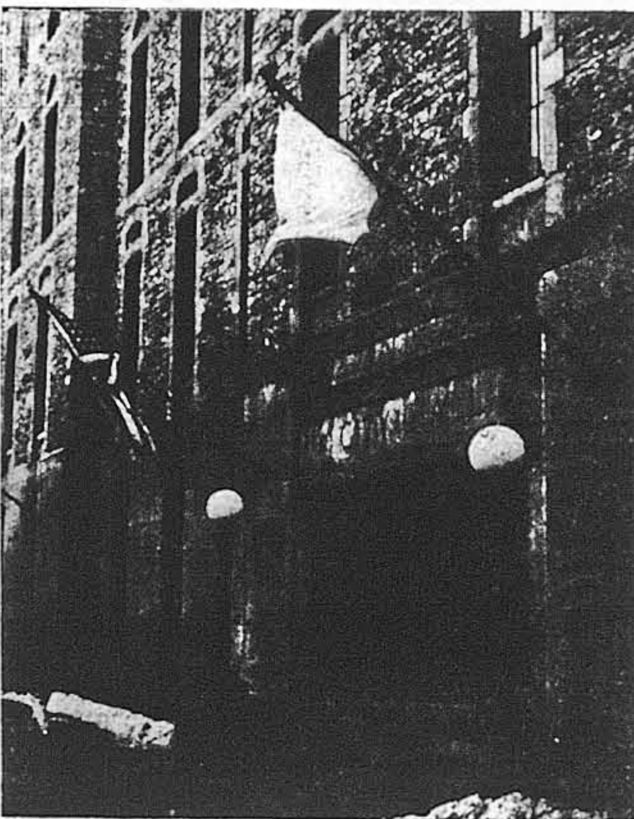
ІРАНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАССАН АЛІ МАНЗУР став предметом атентату 21 ц. м. 19-річного студента Мохаммеда Бохаралі, який з невеликої віддалі п'ятикратно стрілив до прем'єра на залі парляменту. Прем'єр був поцілений двома кулями — в груди і потилицю, але після переведення операції його стан буцім-то не грізний. Шах Різа Павелі перервав відпочинок і гелікоптером прилетів до столиці та скликав раду міністрів, на якій доручив міністрові фінансів тимчасово урядувати, як прем'єр.

У БЕЛЬҐІЇ, в новорозбудованій частині порту в Антверпії, на площі величиною 1.000 акрів — „Дженерал Моторс Корпорейшен", одна з найбільших у світі фабрик автомобілів і машин, відкриє свою філію коштом 100 мільйонів дол. Це найбільша інвестиція одної фірми, яку переведено в будькотрій країні. Переговори в цій справі з бельґійським урядом добігають до кінця. Дирекція „Дженерал Моторсу" мовчить в цій справі.

ГЕНЕРАЛ НҐУЄН ХАН, головний командант південно-в'єтнамських збройних сил, заявив, що американці не розуміють в'єтнамців і легковажать справу сприяння своєрідному в'єтнамському націоналізмові. Водночас лідер буддистів Тіч Трі Кванґ розпочав голодівку „аж до смерти", поки не зречеться прем'єр Тран Ван Гуонґ, та критикував американців за підтримування того прем'єра.

ЛИВАН ПОГОДИВСЯ розпочати на своїй території, у віддалі трьох миль від кордону Ізраїлю, роботи для відхилення річища доплиbу Йордану. Цей проєкт, схвалений всіма арабськими державами, має на цілі внеможливити Ізраїлеві відхилити річище вод Йордану, щоб наводнити пустиню Неґеву. Ливан, Йорданія і Сирія мали б скористати з тих нових водних робіт. Ізраїль загрозив війною у випадку проводження їх і Ливан хоче, щоб військо інших арабських країн дало охорону його робітникам.

УКРАЇНСЬКІ ПРАПОРИ НА РАТУШАХ АМЕРИКАНСЬКИХ МІСТ

На цьому, як і на багатьох інших ратушах американських міст повівав в дні 22 січня цього року український національний прапор поруч зоряного американського.

Губернатор Нелсон Рокефеллер проголосив „День Української Незалежности"

Олбані, Ню Йорк. — 21 січня губернатор Нелсон Рокефеллер один з найвидатніших мужів ЗДА, проголосив Деклярацію, в якій визначив день 22-го січня цього року „Днем Української Незалежности." У проклямації, розісланій також для преси, між ін., сказано: „Понад 40 років уже карається під совєтським колоніялізмом нещасливий народ України. Понад 40 мільйонів мужчин, жінок і дітей, які живуть на тій багатій землі, є поневоленими. Їм забороняють молитись і розвивати рідну культуру й традиції.

Понад 2 мільйони з-поміж вільних громадян ЗДА є українського походження, багато з них є найбільш цінними нашими сусідами в Емпайр стейті." Далі в Проклямації губернатора Нелсона Рокефеллера закликається населення стейту виявити свої симпатії до американців українського роду та до аспірацій українського народу, який змагається за свободу й гідність, за волю людської особи. „Тому, — сказано в Проклямації, — я, губернатор стейту Ню Йорк урочисто проголошую день 22 січня 1965 року „Днем Української Незалежности" у цьому стейті".

ПРОГОЛОШЕННЯ ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

В Ню Йорку, Н. Й.

Ню Йорк. — Комішенер Ричард Патерсон, Юн., з Департаменту публічних подій Міської Ради Ню Йорку подав до відома, що посадник міста Роберт Ф. Ваґнер проголосив п'ятницю 22 січня 1965 року „Днем Української Незалежности", щоб відзначити цим 47-і роковини вільної і незалежної Української Народної Республіки. Церемонія вручення проклямації відбулася в четвер 21 січня ц. р. Заступник посадника Едвард Ф. Кевена, Юн. передав проклямацію представникам української громади Ню Йорку, що їх очолював адв. Волтер Стек, віце - президент Об'єднаного Українського Американського Комітету організацій міста Ню Йорку, відділ УККА. Під час цієї церемонії були присутні м. ін. гол. предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, ред. Володимир Душник та ін. В деклярації посадника Ваґнера висловлено віру, що Україна здобуде в майбутньому свою державність і суверенність.

Святкова Академія для відзначення Актів 22-го січня 1918 і 1919 років відбудеться тут 31-го січня заходами Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій міста Ню Йорку. Святкову доповідь виголосить Архиєпископ Мстислав. Про подробиці буде вчасно повідомлено.

В Ірвінґтоні, Н. Дж.

Ірвінґтон, Ню Джерзі. — Посадник цього міста п. Ловел проголосив о 4-ій год. в п'ятницю день 22 січня — „Українським Днем". З нагоди цієї урочистости Міську Управу відвідала українська делеґація на чолі з адвокатом І. Романишиним. До складу делеґації входили священики обох українських Церков та представники Громадського Комітету й інших організацій міста. Над будинком Міської Управи повівав 22-го січня синьо-жовтий прапор, як символ надії й віри в остаточну перемогу української правди над московською тиранією.

в Картереті, Н. Дж.

Картерет. — У вівторок 19 січня ц. р. посадник цього міста Андрій Панек проголосив день 22 січня ц. р. Днем Української Незалежности. Цього ж дня буде вивішений український національний прапор поруч американського на будинку місцевого ратуша. Під час підписування проклямації посадником А. Панеком були присутні радний міста Чарлз Боганик та представники українських установ й організацій: Іван Глуцак, Іван Рачинський, Стефан Матлаґа, Ярослав Зубенко, Осип Пукаш та Василь Матлаґа.

Українська хроніка

● **80-річчя відомого актора і видатного режисера реалістичного українського театру Михайла Тагаєва,** буде відзначено 31-го січня 1965 р. в Торонті у залі УНО. Того вечора буде поставлена п'єса „Безталанна" П. Карпенка-Карого, у якій головну ролю виконає Ювілят, щоб уже попрощатися із сценою і перейти на заслужений відпочинок. Михайло Тагаїв народився 24 січня 1885 р. у Харкові. Він працював ще в театрах П. Саксаганського й Карпенка-Карого. По війні був режисером у створеному ним Українському Театрі. Від 1951 р. живе з родиною і працює в Торонто.

ПРЕЗИДЕНТ ІНФОРМУЄ ПРОВІДНИКІВ КОНҐРЕСУ ПРО ПОДІЇ В СВІТІ

Вашинґтон. — Президент Джансон вже в першому дні після своєї інавґурації, 21-го січня, важко працював цілий день, відбувши конференцію з провідниками обидвох партій в Конґресі, на якій члени Президентового кабінету обговорювали закордонне положення. Крім того Президент прийняв окремий Комітет в справі продукції атомових матеріялів та нараджувався з іншими своїми дорадниками над різнородними справами. Пресовий секретар Білого Дому Джордж Ріді заявив, ща немає якоїсь кризи в закордонній політиці. і Президент плянує, час від часу інформувати провідників Конґресу про закордонну ситуацію, і ця перша конференція започатковує цю інформаційну діяльність Президента. Ця конференція тривала 45 мінут. В ній взяли участь державний секретар Дін Раск і секретар оборони Роберт МекНамара а також директор Центральної Розвідчої Аґенції Джан Мек Кон. Про ці наради не видали жадного комунікату для преси. Президент прийняв також десятичленну комісію в справах атомової енерґії, яку він покликав був до життя в листопаді минулого року, і яку очолює нюйоркський правник Росвелл Ґілпатрик. Конґресові провідники були поінформовані про взаємини ЗДА із своїми союзниками в світі. Обговорено події в південно-східній Азії, на Середньому Сході та в Африці. Атомова Комісія мала займатися ситуацією „на атомовому фронті" після того, як комуністичний Китай випробував свою першу атомову експльозію. Комісія мала здати звіт Президентові до кінця січня цього року, тепер вона тільки частинно інформувала Джансона про цю справу, а повний звіт передасть Білому Домові при кінці цього місяця. Справа в тому, що, на думку американського уряду, небезпека атомової війни збільшилася, коли комуністичний Китай випродукував атомову матерію до такого ступня, що міг її випробовувати. 21-го січня відвідав Президента колишній державний секретар в уряді президента Айзенгавера Крістіян А. Гертер, який є окремим представником Президента на торговельних переговорах в Европі в справі зменшення торговельних тариф. Гертер відвідав Президента, щоб дістати дальші інструкції в цій справі, бо в найближчому тижні він від'їжджає до Европи. Президент вислав листа до нового секретаря торгівлі Джана Т. Коннора, в якому висловив побажання, щоб американські автостради виявляли, а не закривали різними реклямами, красу Америки. В найближчому фінансовому році на будову автострад видадуть 3,500,000 000 дол. з федеральних фондів.

БРИТАНІЇ ГРОЗИТЬ КРИЗА УРЯДУ

Лондон. — Британія раптом стала перед загрозою поважної кризи: уряд соціялістичної Партії Праці дізнав у додаткових виборах поважної поразки. Міністер закордонних справ Патрік Ґордон Вокер, який програв був у парляментарних виборах у користь свого косервативного суперника, програв в додаткових виборах в четвер 21 січня ц. р. вдруге, також у користь консервативного кандидата. За британською традицією — всі члени уряду мусять бути також обраними членами палати громад (нижчої палати парляменту), щоб могти відповідати на інтерпеляції чи забирати голос в дебатах також із посольських лавок. Тому один соціялістичний посол зрікся спеціяльно свого мандату, щоб уможливити Ґордонові дістати його. Поразка Ґордона і то в робітничій підміській дільниці Лондону є великим політичним ударом для уряду Гаролда Вільсона. Водночас у других додаткових виборах — хоч соціялістичний кандидат виграв, проте більшість соціялістичних голосів впала з 11.702 голосів до 5.241. В обох тих випадках виявилось, що в короткому часі від виборів 15-го жовтня 1964р. Партія Праці впала в публічній опінії. Коли після виборів уряд Партії Праці мав 317 послів, консерватисти 303 і лібeрали 9, то тепер це відношення змінилося у некористь уряду. Він має за собою тільки 316 мандатів, при 304 консервативних і 9 ліберальних. Не відомо, чи ліберали захочуть надалі підтримувати уряд, який тратить популярність в народі. Настрій серед консерватистів значно покращав і вони сподіваються повороту до влади.

Проф. Євгена Вертипороха переобрано на голову Канадійського НТШ

Торонто. — На Загальних Зборах Канадійського Наукового Товариства ім. Шевченка, що відбулися в неділю 17 січня ц. р. переобрано на голову цього Товариства проф. д-ра Євгена Вертипороха.

Водночас із цим до Управи Канадійського НТШ були обрані: проф. Василь Іванис та інж. Осип Сеціінський — заступники голови, д-р Степан Росоха — секретар, д-р Богдан Стебельський — скарбник, інж. Ярослав Гарасевич, д-р Степан Кучменда, проф. інж. Василь Янішевський та проф. Зенон Зелений — члени Управи. До Контрольної Комісії увійшли: о. кап. Степан Хабурський, д-р Григорій Шиманський, мгр. Ярослав Гарасевич, проф. Михайло Голинський та проф. Володислав Біберович. На делеґата до Головної Ради НТШ обрано проф. Василя Іваниса, на делеґата до Президіяльної Ради КУК мґра Івана Гевриіка, на пресового референта інж. Леоніда Вертипороха.

Правничу Комісію очолив д-р Осип Бойко, філософічну о. д-р Орест Купранець, ЧСВВ і „комісію дослідів наукової проблематики" д-р Богдан Стебельський.

В Торонті створився комітет для вшанування 60-ліття Уласа Самчука

Торонто. — У зв'язку з 60-річчям з дня народження та 40-річчям літературної праці видатного українського еміґраційного письменника Уласа Самчука, що припадають у цьому році, у Торонті (Канада), де живе письменник, за почесним головством Президента Наукового Товариства ім. Шевченка, проф. Романа Смаль-Стоцького, під патронатом Української Вільної Академії Наук та Об'єднання Українських Письменників „Слово", утворився Громадський комітет, до складу якого належать: Інж. Арсен Шумовський — діловий голова, Трохим Ринденко — секретар, Іван Драгомирецький — касир. Члени: Інж. Олександер Бабиченко, д-р Петро Глібович, Іван Довгаль, Проф. Зенон Зелений, п-ні Ольга Лаптута, поет Борис Олександрів, мгр. Ярослав Спольський й інж. Іван Янішевський.

Завданням комітету — допомогти письменникові в його творчо-видавничих труднощах, зокрема перевидати солідним академічним виданням головний його твір „Волинь", який вже належить до нашої літературної клясики і який вже давно вичерпаний на книжковому ринку, як також довидати третій том його другої трилогії „Ост".

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ЧЕТВЕРТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ СВ. П. МИТРОПОЛИТА КОНСТАНТИНА БОГАЧЕВСЬКОГО

Філядельфія. — В четверті роковини смерти св. п. Митрополита Кир Константина Богачевського, в середу 6 січня 1965 р., в 4-ій год. по полудні, Митрополит Кир Амвросій Сенишин, ЧСВВ, відправив Заупокійну Божественну Літургію і Панахиду в катедральному храмі Непорочного Зачаття, в сослуженні Генерального вікарія Впр. о. монс. М. Польового, Впр. о.о. М. Харини, В. Головінського й П. Липина.

Обов'язки капелянів виконували Впр. о. віцеканцлер М. Федорович і Всч. о. В. Лостин, парох у Кемдені, Н. Дж.

Перед закінченням Панахиди ВПреосв. Митрополит Кир Амвросій закликав присутніх скласти Покійному духову китицю у формі молитв за душу бл. п. Владики.

НОВА УПРАВА ПАБНА У ЗДА

Ню Йорк. — У неділю 17 січня ц. р. тут в будинку Організації Визвольного Фронту в Ню Йорку, відбулася конференція представників Українського Відділу ПАБНА із терену ЗДА, на яку загостив Ярослав Стецько, голова ЦК АБН з Европи. Конференція вибрала нову Управу в такому складі: д-р Нестор Процик — голова (Боффало), Уляна Целевич (Шикаґо), М. Шпонтак (Ню Йорк), Борис Губка (Рочестер), Анатоль Бедрій (Ню Йорк), Михайло Данкевич (Вашингтон Д. К.), Мирослав Шміґель (Ню Йорк).

УКРАЇНСЬКИЙ РУХ ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ РОЗГОРТАЄ ДІЯЛЬНІСТЬ

Париж. — Як повідомляє часопис „Українське Слово" Український Рух Об'єднання Европи в Парижі посилив свою інформативну діяльність і перейшов до живих контактів з провідними діячами та взагалі особистостями політичного життя. Після меморандуму до през. Де Ґолля, Голова УРОЕ негайно відгукнувся на промову віце-канцлера зах. Німеччини, Еріха Менде, що її цей останній виголосив під час побуту в Парижі. У своєму листі, Голова УРОЕ вітає становище Е. Менде в справі об'єднання Німеччини: це об'єднання мирними засобами можливе тільки в рамах об'єднання всієї вільної Европи, тобто — при звільненні поневолених за залізною заслоною народів. УРОЕ закликає уряд зах. Німеччини, а через нього й інші уряди, посилити зусилля для реалізації цієї ідеї.

В БУЕНОС АЙРЕСІ ВИДАНО БІБЛІОГРАФІЮ ПРАЦЬ ПРОФ. ЄВГЕНА ОНАЦЬКОГО

Буенос Айрес. — Під фірмою Спілки Українських Науковців, Літераторів і Мистців в Арґентині появилася окремою книжкою „Бібліографія праць професора Євгена Онацького, 1917-1964". Опрацював цю бібліографію М. Гаврилюк. Здійснено це видання заходами Міжорганізаційного Ювілейного Комітету для відзначення 70-річчя проф. Євгена Онацького, видатного українського науковця, публіциста і діяча. Бібліографія охоплює наукові праці Ювілята, друковані українською, італійською й іншими чужими мовами, як також його публіцистичні статті, друковані в пресі, зокрема в „Нашому Кличі", що його редактором був проф. Є. Онацький від 1947 р.

ВИСТАВКА ОБРАЗІВ ІВАНА КУРАХА У МЮНХЕНІ

Мюнхен. — Німецька „Професійна спілка образотворчих мистців" у Мюнхені уладила у своїх залях при Максіміліанштрассе 42 виставку образів і рисунків відомого українського мистця Івана Кураха, який постійно живе у Цюріху в Швайцарії. Водночас німецький фільмовий продуцент Бернард Лянґ зацікавився життєписом Івана Кураха, який у 1937 році пішком перейшов із Львова до Риму, дістав мистецьку освіту в Міляно, служив в італійській армії на протиросійському фронті у другій світовій війні і так перейнявся її страхіттям, що у своїх творах відзеркалює постійно воєнний жах і людське горе. Мюнхенська виставка Івана Кураха, яка триває від 23 січня до 21 лютого, проходить теж під назвою „Мистець і війна". У творах Івана Кураха є теж українські мотиви, а в згаданому біографічному фільмі підкреслено українську національність мистця і його тугу за Україною.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

У СТОЛИЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

У районовій бібліотеці ім. Гоголя в Києві — „Ви не знайдете багатьох хороших нових видань, зокрема українських. Вони просто сюди не потрапили" . . . — Резюме: „Хтось сказав, що просування книжки — справжня проблема. Нема такої проблеми, це проблема вигадана, на піску. Є перешкоди на шляху книжки до читача, і їх треба усунути". „Радянська Україна" з 17 січня не називає найголовнішої проблеми, яку треба усунути — приціл КПСС на русифікацію українського народу.

НОВИЙ ТВІР БОРИСА ЛЯТОШИНСЬКОГО

Недавно композиторові Борисові Лятошинськолу сповнилося 70 років, однак він — повен творчих сил. У Києві була виконана його „Четверта симфонія" і „Лірична поема". Симфонію називає рецензент у „Рабочій Газеті" з 17 січня — „досягненням всієї совєтської музичної культури". У ній розкрито „хвилюючий світ сучасної людини", особливо вражає сцена похорону, з дзвонами, у якій, однак, немає безнадії. Центром нової симфонії Лятошинського є зіставлення двох протилежностей — смерти і могутньої волі до життя. На недавньому авторському концерті виконано також „Танець" з використанням українських танцювальних мелодій, „Польську сюїту" Б. Лятошинського, автора опери „Золотий обруч" за повістю „Захар Беркут" І. Франка, совєтських опер „Щорс" та ін.

НОВОСЕЛЬЦІ В КАРПАТАХ

Мукачівська дослідна станція провела досліди над багатьма рослинами з різних країн світу. Внаслідок тієї праці нині в українській частині карпатських гір ростуть деякі дерева з Китаю, Японії, Кореї, Криму. Особливо добре розвивається так зв. „цукрове дерево" з Китаю, з якого плодоніжки — їдять у сирому вигляді як готовий, природою створений кондиторський виріб. Аралія манджурська, далекосхідні цитрини також призвичаїлися до життя в Карпатах. Таку новинку подає „Радянська Україна". А як же з масовим винищенням карпатських лісів, про яке не раз повідомляла сама ж таки совєтська преса?

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ

„Коли я зауважила, що, не зважаючи на ерудицію — а Кіра справді багато знає, — вона зовсім безграмотна у науці життя, відносинах з людьми, дівчина швидко і якось завчено заперечила: — А хто нас цьому вчив? У школі технікумі?".

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918. Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65c.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Обриси прийдешнього світу

20-го січня ц. р. Линдон Бейн Джансон почав офіційно свою повну каденцію, як 36-ий президент ЗДА. Під час церемонії заприсяження він виголосив, за існуючою традицією, інавгураційну промову, яка була наче духовим „кредо" нового Президента, його філософсько-політичним обличчям.

Загально характеризуючи ту промову — вона була закликом достосуватись до велетенських змін, які проходять у світі, і діяти з увагою на прийдешній світ. Ця промова віддзеркалює ідеалістичний світогляд Линдона Б. Джансона та глибокий оптимізм, що він ним сповнений у своїх замірах та ділах. Президент вказав на три найвищі ідеали, що лежать в основі „угоди" між поселенцями, які створили американську націю американською землею і американською майбутністю: справедливість, свобода і єдність.

У світі й Америці проходять величезні зміни, але незмінними є ці три ідеали великої „угоди". „Наша доля при всіх змінах залежатиме від незмінного характеру нашого народу — усіх його членів і їх віри". Справедливість вимагає належного користання овочами країни. „В країні великого добробуту родини не сміють жити в безнадійній убогості. В країні, багатій на жнива, діти не сміють голодувати. В країні чудес медицини люди не сміють терпіти і вмирати без опіки". Як бачимо з цих цитат — вони коротко накреслюють леліяний Джансоном образ величного суспільства.

Займаючись внутрішніми справами, Президент закликав до єдности всіх синів нації. „Відкиньмо з-поміж нас кожного, хто намагався б розятрювати старі рани та відновляти стару ненависть... Поєднаймо розум з вірою, дію з досвідом, щоб перетворити єдність наших інтересів у єдність мети..."

Президент не займався у своїй промові міжнародними проблемами. Виступивши тільки проти ізоляції американської людини, він дав зрозуміти, що безповоротно минувся ізоляціонізм у закордонній політиці ЗДА. В заяві: „Ми змагаємо не до панування над людьми, а до панування людей над тиранією і вбогістю" — можа розуміти таврування систем диктатури, що експлуатує нарід. Однак це тільки натяки. Виразніше Президент перестеріг ворогів Америки проти недоцінювання її ресурсів, її незламного духа.

Інавгураційна промова не розглядала подробиць. Кажучи дивитись на Америку і світ з ракети, що летить на Марс, Президент бачить новий світ: „Ми вітаємо його і ми підоримо його надіям людини". У змаганні Президента до цієї цілі всі американці заповідають йому свою співпрацю.

Високі рахунки

Народ, який завоював інший народ — творить імперію. Не грає ролі зовнішня вивіска, під якою імперія існує: „єдина, неподільна" чи „союз рівноправних республік". Англійська формула „коммонвелту" — це розумна переходова форма, відхід від імперії, відмова від імперіялістичних стремлінь. Історія британського „коммонвелту" показує, що значно вигідніше по-дружньому жити з раніше поневолюваними країнами, співпрацювати й торгувати з незалежними державами-друзями, ніж утримувати окупаційні війська, лити кров та стягати на себе ненависть народів.

До цього висновку — всупереч безлічі фактів, — ніяк не можуть прийти в Москві, не можуть витравити духа Івана Калити, Петра І-го ва Ніколая Палкіна. Російська імперія маскувалася раніше то „визволенням балканських слов'ян з-під турецької кормиги", то „захистом" Кавказу від зазіхань сусідів, то сфальшованою Переяславською угодою... Двадцять років тому Москва маскувала загарбання балтійських держав нібито „бажанням" тих народів приєднатися до СССР, те ж саме із Західньою Україною, Білоруссю.

Перед сумлінням усього людства Москва є одним із найбільших боржників. Одного дня доведеться комуністичним „визволителям" дуже дорого платити за пред'явлені рахунки. Наш Київ уже пред'явив свій рахунок у 1918 і в 1919 роках на Софійській площі. Росія не оплатила того рахунку, але злочином не можна полагодити жадної справи. Раніше чи пізніше християнський Київ, як і інші поневолені країни, ще подасть Росії остаточний рахунок свободи і державної незалежности. Покищо, як це не парадоксально, великий рахунок червоноімперській Росії пред'являє червоноімперський Китай. „Ню Йорк Таймс" з 21-го січня повідомив, що Китай знову поставив вимогу, щоб Москва повернула Японії загарбані Курільські та інші менші острови. Сам червоний Китай уже пише рахунок Москві, і то аж на 579 000 квадратових миль загарбаної нею Китайської території.

Одного дня не допоможуть імперії жадні комуністичні плащі та плащики — доведеться роздягатись на очах у всього світу...

НА ТЕМИ ДНЯ

Розшифрування таємних знаків

Київська „Радянська Культура" з 5-го листопада подає цікавий „Статистичний репортаж". На перший погляд, там подано справді імпозантні числові дані, як по всьому СССР, так і по Українській ССР. Наприклад: „Щохвилини в СССР випускається більше як 2 000 книжок та брошур, понад 3 мільйони примірників книжок на день! Кожна четверта книжка, що виходить у світі — совєтська".

Крім наявного перебільшення, тут приховано ще одно „але": тотальна більшість накладу припадає не на літературно - мистецькі чи наукові видання, а на так звану „політичну літературу", здебільшего пропаґандивні брошури, що потім сотнями тисяч чи й мільйонами примірників залежуються у книгарнях.

Або: „На території України загальний тираж виданих книжок у 1913 році становив 10 000 000 примірників, а в 1962 р. — 121 000 000".

Поперше, 1913 рік — це рік передвоєнної чорної реакції в царській Росії, коли книжок виходило найменше. Подруге, чому „Радянська Культура" в кінці 1964-го року покликається на наклади навіть не 1963, а ще 1962 року? — бо не хоче показати зменшення кількости друкованих книжок на Україні за 1963 - 64 рр. Потретє — і це головне, — „Радянська Культура" не подає, якою саме мовою друкуються книжки на Україні, приховуючи, що наклад російськомовних видань штучно збільшується із кожним роком, щоб русифікувати українців.

Це стосується й іншого статистичного зведення: „В дореволюційній Україні на 3-5 жителів припадала одна бібліотечна книжка. Нині на кожного припадає 7-8". Але яких? У тій же київській пресі не раз друкується замітки „Де дістати книжку," — українську книжку. У школах Києва на тисячі російських книжок у бібліотеках — лише декілька сотень українських і українською мовою. Було навіть повідомлення, що в Києві можна придбати „Твори" А. Малишка... тільки в перекладі на російську мову. Не „Твори", а „Произведения"...

Автор статистичного репортажу твердить, що „на території України бібліотек у 15 разів більше, ніж у ЗДА". Якби навіть і так, то справа не в кількості, а в змісті книжкового фонду бібліотек. Імпонує й інша цифра: „На території республіки 58 театрів. Крім того, в розпорядженні трудящих України 28 655 клюбів". Знову „Радянська Культура" не подає, скільки з тих театрів є російськими. Більшість репертуару українських театрів становлять пропаґандивні п'єси Корнійчука, Галана й подібних. Щож до „народних клюбів", то майже в кожному числі „Радянської Культури" читаємо, що вони без вікон і дверей або без світла, без репертуару, без фахівців, без музичних інструментів...

Так за бундючними цифрами приховується жалюгідне становище національної культури в окупованій Україні.

Леся Храплива

„МАМО, ХТО Я?"

Не одна дитина так спитає. Особливо тоді, коли почує, що її товариші в чужій школі причисляють себе до різних народностей. Можливо, що дитина не сформулює цього питання аж у таких словах. Але вже само існування дитини ставить перед батьками це питання. Хто, на їх думку, їхня дитина, ким вона має бути, коли виросте?

Наша еміґраційна спільнота починає ставити, поряд з питанням „Де наші діти", питання „Де наші батьки". Це дуже доцільно. А розгляд цього питання треба саме й починати від того, як наші батьки розуміють, хто їхні діти. Бо всі зовнішні вияви, як ось посилання чи не посилання дітей до школи українознавства, до Українських молодечих організацій, звертання чи не звертання уваги на їх українську мову, старання, щоб виростали вони в українському чи, навпаки, чужому товаристві, це все випливає з наставови батьків: хочуть чи не хочуть вони, щоб їхні діти стали свідомими українцями.

Як звичайно поміж людьми буває, маємо і в нас різні групи батьків, коли йдеться про їх відношення до цього питання. Є такі, що перед їх очима змальовується чітко образ „українця, не зважаючи на те, де доведеться йому прожити вік, не зважаючи на те, скільки йому це коштуватиме". І на таких саме українців вони свідомо виховують своїх дітей.

Є в нас, на жаль, і такі батьки, що заклопотані тільки особистою вигодою та „кар'єрою" своїх дітей.

Переважаюча більшість батьків — теж, на жаль — не має уточнених поглядів на цю справу. Вони „чухають потилицю" і кажуть: „Воно добре було б виховати дітей на українців, якби це не було так важко". А ще інші зосереджують свою всю увагу на фізичному плеканні дитини, виправдуючись перевантаженням щоденними обов'язками.

І тому саме, що нема в нас усталеного погляду на цю справу, треба питати: „Де наші батьки?" І тому треба задуматися, яка в цій справі повинна бути постава наших батьків.

На наших дітях лежить точно окреслена — наша історична спадщина. Хтось може вважати її зайвим тягарем, хтось — великою можливістю змістовного й творчого життя. Але ніхто не може заперечити, що існує дійсне пов'язання поміж українськими дітьми, що зростають тут, і тими, що зростають в Україні. Пов'язання починається від приналежности до тих самих родин і родів. На цьому ступені чейже ніхто з нас не пробує його заперечувати, навпаки — стараємося його затіснювати інтенсивною перепискою і допомогою. А пов'язаність ця не лише у спільних прізвищах та традиціях — вона не менше і в приналежності до того самого народу, в спільному історичному корені їх буття.

Це, що українська дитина народилася в Карльсфельді чи в Монтреалі — це чистий випадок: міг просто не відійти останній поїзд з прифронтової смуги чи могли большевики зайняти такі-то позиції на кілька годин скоріше, і батьки зосталися б в Україні чи може помандрували б у Сибір. Тоді ніхто не пробував би ставити під сумнів, чи їхня дитина — українець. Чи можна справу, що так глибоко заторкує гідність людини, як її національна приналежність — робити іграшкою в руках сліпого випадку? Бо те, що хтось з роду в рід належав до якогось народу — це власне не випадок, а правило, що визначає місце людини у світі, з волі Творця.

Але щоб поставити справу, відповісти „так" на питання дитини, батьки повинні мати те, що називаємо „цивільною відвагою", те, що так високо цінується у західньому світу.

Правда, після кільканадцяти років побуту навіть „найновіших" із нашої нової еміґрації, можемо на основі досвіду твердити, що виховані тут молоді люди можуть знайти свій шлях, можуть з успіхом прийняти своє чітке національне „я", за підставу порозуміння і співжиття із світом. Та шлях до кристалізації того самосвідомого „я" — нелегкий. Він вимагає від молодої людини, щоб вона більше працювала, більше вчилася, поважніше призадумувалася над життям, як її ровесники. Треба, щоб вона вміла здобути належну повагу для себе і своєї батьківщини, вміла оборонити в потребі її честь. Бо хоч рішальні чинники цієї країни признають і піддержують плекання національних культур, на низах завжди ще зустрінемо багато намулу нетерпимости до всього, що хоче зректися свого „я". Отже життьовий шлях дитини, якій батьки скажуть беззастережно „ти — Українець", вимагатиме все таки багато сили волі та почуття власної гідности. А все це прикмети, що характеризують повноцінну людину.

Що ж мають відповісти на це дитяче питання ті, які інакше передвизначили шлях своїй дитині?

— Я, дитино, зрікся в твоєму імені того, що передали мені мої батьки і що вони одержали від своїх батьків, а ті від своїх, і так далі, сотнями років та поколінь. Все, що вони створили в ділянці права, звичаю, культури, мистецтва, було моє. Але твоє вже не буде. Іди впорожні і користай з надбання чужих культур, бо із свого боку ти нічого до них вкласти не можеш...

Гіркі це слова, і, прочитавши їх, кожний жахнеться, що хіба ж не про нього вони писані і не він це сказав на дорогу своїй дитині! Та, на жаль, саме так звучить, хоч часто і неусвідомлений, „символ віри" батьків, які, наляканні обставинами, скорилися їм без спротиву. Та навіть і твердого рішення збоку батьків для цього не треба. Навіть сама тільки нерішучість доводить до того самого: затрати національного обличчя дитини.

І тому саме час, останній можливий час застановитися батькам над питанням: хто їхні діти? Бо хто ж хотів би, без ніякого примусу, з своєї доброї волі, відповісти рідній дитині:

— Ти, сину, ніхто!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХТО ПРОМОВЛЯВ НАД МОГИЛОЮ КРУТЯНЦІВ

Спомини І. Васильківського в „Свободі" висувають запит про промови над могилою крутянців. Згадується тільки про промови проф. Грушевського і гімназіяльного учителя латини, але зовсім не згадано про Людмилу Старицьку - Черняхівську. Тим часом є друкована її промова, а може стаття з приводу похорону крутянців. Студентство в Галичині вважало її за промову. Ця справа важлива, бо саме виходить книжка про мистецтво живого слова в Україні, в якій вміщено текст промови Грушевського з балькону Центральної Ради під час похорону крутянців, але є й „промова" Черняхівської. Виясненния було б дуже важливе для устійнення фактів.

Б. Гошовський

Торонто, Канада.

СПРАВА РЕЦЕНЗІЇ

Репортажі про україніку в чужомовній пресі — важлива ділянка наших часописів і журналів. Зокрема цікаві рецензії і огляди книжок неукраїнських письменників та публіцистів. Такі книжки є добрим показником того, як дійсно виглядає інформація про Україну у вільному світі.

На жаль, у більшості цих видань подається невірні або неприхильні для нас інформації. Наприклад, у двох різних „Історіях Росії", що є тут у продажу в дешевому виданні, визвольній боротьбі українського народу не присвячено ні одного рядка. В одній із них навіть зовсім немає слова „українці". І коли такі „об'єктивні" історії Росії розходяться сотками тисяч примірників, чи дивно, що про нашу окремішність і наше історичне право на державність знає тільки малий відсоток чужинців.

При такому стані інформації про Україну, приємно прочитати у нашій пресі час від часу огляд книжки, в якій про нашу справу написано об'єктивно і вірно. До таких книжок належить на думку п. К. Крупського історична розвідка „Дім, побудований на піску" Джералда Райтлінґера, що появилася англійською та німецькою мовами („Свобода" з 17 грудня м. р.). У тій книжці безсторонньо і докладно описана німецька окупація України під час другої світової війни.

У з'язку з цим оглядом, я дозволю собі звернутися до всіх наших рецензентів з пропозицією на початку чи в кінці рецензії подавати повні дані про книжку, включно з прізвищем автора та із заголовком книжки, у мові, в якій вона появилася. До такого опису книжки, крім року і місця видання, належить ще назва видавництва, кількість сторінок і ціна. Ці всі дані дають змогу читачеві, заінтересованому у книжці, замовити її собі у книгарні чи у видавництві. Читач, що не зможе сам купити книжки, на основі цих даних може дістати її у бібліотеці або порекомендувати місцевій бібліотеці її придбати.

На думку наших бібліотекарів, які працюють по американських бібліотеках, найкращий спосіб „пропихати" прихильні нам англомовні книжки у якусь бібліотеку це не купувати їх і дарувати, а питатися за ними у бібліотеці, і коли їх нема, просити, щоб бібліотека їх набула. При цьому треба покликатися на прихильні рецензії в англійській пресі, коли такі є. Коли бібліотека дійсно таку чи іншу книжку набуде, треба постаратися, щоб її час від часу хтось визичив, щоб управа бібліотеки бачила, що видаток не пішов надаремно.

Маю ще одну пропозицію, цим разом до редакторів наших часописів. Мені здається, що було б дуже корисно для справи поширення правди про Україну складати та вміщувати в нашій пресі хоч би список англомовних книжок з українською тематикою, що є ще в продажу. Такі книжки, головно белетристика, надаються дуже добре, наприклад, на різдвяний дарунок. Такий реєстр повенен містити також адресу видавництва чи книгарень, де ті книжки можна набути. Це було б корисне для тих читачів, які не мають змоги особисто відвідувати книгарні.

Для прикладу подаю, що збірку оповідань Миколи Хвильового, в перекладі на англійську мову проф. Ю. Луцького можна тепер купити по дуже низькій ціні в одній з висилкових книгарень. Дані про книжку такі: Stories from the Ukraine. Mykola Khvylovy. 234 pages. Published by Philosophical Library, New York 1960. Ціна оригінальна $3.50; тепер $1.00

Книжку треба виписувати від: Publishers Central Bureau 33-20 Hunters Point Ave., Long Island City, N.Y. У їхньому каталозі (PC) книжка має число: B907.

А. Вовк

В СПРАВІ „ВЕСЕЛКИ"

Прочитавши „звернення редакції „Веселки" до творців українського слова на еміґрації" („Свобода") з 19 січня ц. р.), хочу подати свою думку:

Я радив би „Веселку" видавати для дітей, які ходять перший, другий і третій рік в американську школу. Видавана дотепер „для дітей кожного віку", вона не може вдоволити ні найменших, ні більших дітей, бо, крім незрозумілої часто мови, замало в ній матеріялу, щоб з ним можна було вибиратися на „полювання" за кращим і ще кращим віршиком, малюнком, казкою.

Як діти в школі переходять з кляси до кляси згідно з кількістю прожитих літ і умовим розвитком, так і рівень літератури мусить зростати за тими самими критеріями. Мішанина в обох випадках недоцільна. Тільки засвоївши найпростіші слова з легкої літературної форми твору, дитина, підростаючи й уживаючи засвоєні фрази, буде вивчати перлини красномовности, що нею була би писана „Веселка" для дітей середнього й старшого віку. Краще, як на еміґрації буде збережена українська мова, хоч би й проста літературна, в кожній українській родині, ніж вишукана, щонайкраща лише в уживанні її авторами.

Осип Головацький

ВІЙСЬКОВА ПРИСЯГА В УНР

За часів Української Держави встановлено також присягу для новобранців збройних сил України. Для пригадки подаємо тут початок і кінець цієї присяги, видержаної в дусі християнської традиції колишнього Запорізького Війська:

„Клянусь честю громадянина Української Народної Республіки і торжественно присягаю Всевишньому Богу вірно Українській Народній Республіці служити, слухняно повинуватися верховній владі — Директорії, Правительству і Народній Армії..."

„В цьому мені, Святий Боже, моя любов до України Рідної та її народу, допоможи!"

З української преси

ЧОМУ?

Торонтський тижневик „Гомін України" надрукував в числі з 23 січня ц. р. коментар п. н. „А де ж Українські Православні Церкви?" такого змісту:

Вінніпеґський „Вісник" з 15 січня 1965 року подав на першій сторінці вістку про те, що Російська Зарубежна Православна Церква в західній Европі опублікувала три довгі листи з СССР, а єпископ тієї ж Церкви Антоній переслав ці листи до генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй У Танта. Найбільш незвичним є те, що в цих листах виявлені повні імена і прізвища та адреси їх авторів.

І тут справжня „бомба". Авторами їх є: Теодосія К. Варавва зі Львова, Євфросинія Володимирівна Щур з Почаєва та група громадян і монахів з Почаєва. Ясно яснішого, що автори листів інформують передусім про положення Церкви в Україні, і що найважливіше, вони мешканці України.

Виникає наскрізь політичне питання, чому за „оборону" православ'я в Україні взялася Російська Зарубежна Православна Церква, а чому не роблять того українські православні Церкви?

„За християнським ділом" Російської Зарубежної Православної Церкви криється звичайна традиційна політика заварити діло так, що мовляв, „сто всьоравно", бо українці православної віри живуть „на юге Россії" і тому Російська Зарубежна Православна Церква єдинопокликана усіх релігійно переслідуваних взяти під захист.

Крок „зарубежників" це ще одно свідоцтво політики єдинонеділимців непрошено втручуватися в українські справи і використовувати наших земляків для свого не дуже християнського діла. Це не „протест" „проти переслідування Церкви в Україні, як пише „Вісник", а, просто політичне потягнення російського єпископату з метою самореклями і викликання враження, що Зарубежна Церква заступає і репрезентує не тільки інтереси православ'я „за рубежом", але й в Україні...

ПОКИ ВМРУ — СВІТИТИМЕ СОНЦЕ

Поки вмру — світитиме сонце,
Ходитимуть тіні по землі,
І по стінах білих пливтимуть
Дум моїх кораблі.

Дум моїх кораблі
Із шовковими парусами!
Плачуть ночі, зорі цвітуть
Над людьми і над вами!

Ясними морями
Ви проходите тут — на стіні —
І хоч парус шовковий —
Радісне слово —
Залишиться на згад по мені.

На згад по мені
Зостанеться для тих, що
від праці
Натомились за день,
Кілька тихих, вечірніх пісень.

1925 р.

БАГРЯНИЙ ВЕЧІР ДОГОРІВ...

Багряний вечір догорів,
І попіл падає на місто,
Переливається намисто
Понаддніпрянських лихтарів.
По шумі денних голосів
На серці тихо, сумно, чисто.

Ніч, лямпа, роздум, самота
Сніги паперу ще німого,
Спокійна творчости тривога,
В мовчазні зімкнені уста,
Ледь-ледь окреслена мета
Знов серце манить у дорогу.

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

23 січня 1964 р.

Ігор Соневицький

КОДЕКС „УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ МЕЛОДІЙ" З. ЛИСЬКА

Недавно появилося з друку в Ню Йорку цінне видання УВАН: другий том кодексу „Українські народні мелодії". Автор цієї великої праці проф. д-р Зіновій Лисько, дійсний член НТШ та УВАН, директор УМІ в Америці.

Д-р З. Лисько почав збирати пісенний матеріял ще в Галичині перед вибухом другої світової війни, опісля продовжував цю роботу на еміґрації в Німеччині, а закінчив її в ЗДА.

Усе видання збірника „Українських народних мелодій", що нараховує около 12 000 мелодій, заплановано на десять томів великої вісімки, кожний том коло 600 сторінок друку в твердій обкладинці.

В кодекс „Українських народних мелодій" входять переважно записи мелодій з давніших (починаючи з кінця 18 стол.) і новіших друкованих збірників; тільки невелику частину цієї монументальної праці становить група нових, досі ще не опублікованих пісень. Авторові пощастило роздобути всі важливіші видання. Кількість матеріялів можна оцінити приблизно на 80% усіх нотних записів, що були колинебудь і денебудь опубліковані.

Багато пісень у цьому збірнику не є точним передруком з попередніх видань, лише їх новою редакцією. Справа в тому, що записи народних пісень робили в різні часи різні люди: свої і чужі, науковці і мистці, кваліфіковані професіонали і аматори. Тому в їх записах натрапляємо інколи на значні розходження з формального і якісного боку.

Автор „Українських народних мелодій" зніс усі давніші графічні різновидності і уніфікував формальну сторінку записів в одну систему.

Тексти вокальних пісень обмежуються інколи в джерелах першою строфою. Одначе є в них і довші тексти. Автор скорочує тексти пісень до трьох перших строф. У випадку, коли в дальших строфах мелодія виявляє будь-які зміни, він подає довші або навіть повні тексти та всі музичні варіянти. Тексти пісень наведені точно, як у джерелах, тільки правопис подекуди змінений на сучасний (напр., тексти польських етнографів, переписані українською азбукою). Але ніколи автор не змінює самої мови, ні діялектичних особливостей записів. З цього погляду збірник „Українських народних мелодій" має характер суто музичного збірника. Для мовознавців чи дослідників текстово-поетичної сторінки пісень він може мати тільке другорядне значення.

Деякі етнографи, зокрема з неповними кваліфікаціями, допускалися в записах пісень неправильних тактових поділів. Інший рід метрично-тактових неправильностей постав через теоретичні міркування про структуру українських народних пісень (напр., у Петра Сокальського чи Філарета Колесси). Автор збірника „Українські народні мелодії" надав пісням вигляду, що відповідає вимогам музичної теорії. Змінюючи тактовий поділ у деяких мелодіях, він намагався виправити тільки їх недосконалу інтерпретаційну форму. Саму ж народну пісню, її ритмічну й мелодичну сторінки залишив незайманими.

Ритм пісень задержаний так, як він був поданий у джерелах. Деякі етнографи схилялися більше до димінуованих форм, а дехто до авґментованих. Отож для уніфікації записів народних пісень з їх ритмічного аспекту автор збірника „Українські народні мелодії" вибрав посередній шлях, подібний до записів Філарета Колесси.

Мелодична сторінка записів виявила в окремих збірниках також велику різноманітність, бо кожний із записувачів уживав своїх власних способів для означення мелодичних варіянтів, тонацій, чвертьтонів тощо. Тому автор збірника З. Лисько усунув усі ці заплутані умовності і встановив такі редакційні зміни:

(а) для кращого порівняння, всі мелодії транспоновані до тонації з тонікою на „г",

(б) з уваги на те, що в системі дур-моль знаходиться тільки невелика частина народних пісень, автор ніде не ставить тонального означення при ключі. Всі хроматичні зміни позначені хрестиками чи бемолями в нотному тексті,

(в) для відзначення чвертьтонів ужито двох знаків, а саме знак підвищення приблизно на чвертьтону і знак обниження приблизно на чвертьтону. Ці знаки автор запозичив з чвертьтонової системи Альойза Габи,

(г) варіянти пісень, опубліковані в окремих збірниках, вміщені тут під окремими нумерами. Одначе варіянти з того самого збірника відзначені здебільшого тим самим нумером.

Отож у порівнянні з попередніми публікаціями записів українських народних мелодій у збірнику Лиська зайшло багато змін. Проте, вони тільки формальні, нотописного характеру. Сама суть пісень, їх мелодика, ритміка, темпи, динаміка, поліфонія, варіювання, тексти залишилися без змін.

Проблема систематизації народних мелодій ще й досі як слід не розв'язана. Новіші дослідники схильні визнати принцип музичних форм. До них належить у першу черґу Ільмарі Крон (автор багатотомового видання фінських народних пісень), славнозвісний композитор Беля Барток (автор збірників румунських та мадярських пісень) і Філарет Колесса, найвидатніший науковий дослідник українських народних пісень. Хоч методи систематизації народних мелодій у Крона-Бартока-Колесси в принципі ті самі, проте у кожного з них існують окремі відміни.

В основу порядкування мелодій у збірнику „Українські народні мелодії" Зіновій Лисько поклав принцип музичної синтакси, тобто музичних форм, деталізованих до найменших подробиць. У рамках кожної форми автор порядкує мелодії на підставі каденцій, її поодиноких частин, тобто мотив, фраза, речення, період, подвійний і потрійний період і ланцюг речень. Речитативні форми дум і похоронні голосіння становлять вийняток.

Автор збірника „Українські народні мелодії" використав у своїй праці коло двох сот джерел. Деякі з них приходилося роздобувати інколи фантастичними шляхами. Пісні західніх областей України (Закарпаття, Холмщина, Галичина, Волинь) вичерпані без порівняння багатше від центральних і східніх областей, і то не тільки відсотково, але й кількісно. Між західніми найповніше вичерпані народні пісні з Холмщини та Лемківщини. Східні області заступлені слабо. Одна з найслабших — це Катеринославська і Таврійська області.

В збірнику Лиська є 33 пісенні жанри. Найбільшу групу (коло 2 500) становлять любовні мелодії (здебільшого танкового характеру) тощо.

Видання кодексу „Українські народні мелодії" почалося з другого тому, що має 576 сторінок друку. В ньому вміщені українські народні мелодії в їх найпримітивнішій формі мотиву (ч. 1 — 54), фрази (55 — 164), дводільного речення (165 — 1006) і частина мелодій у формі тридільного речення (1007 — 1250). Перший том теоретично-інформативного характеру появиться на закінчення видання. Він міститиме вісім показників-індексів: спис джерел, місцевостей, де були записані мелодії, жанрів, багатоголосних та інструментальних пісень, текстів, мелодичних, ритмічних та музичних форм.

Гаряче вітаємо першу появу цієї фундаментальної музикологічної праці.

З діяльности Осередку НТШ на Західню Канаду

(мр) 12. грудня 1964 р. о год. 7-ій вечором у ресторані „Севен Сіз" в Едмонтоні відбулися Звичайні Загальні Збори Осередку Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка на Західню Канаду з урядовим осідком у Едмонтоні. Присутні на зборах були три дійсні члени, а саме едмонтонський Владика, Кир Ніль Саварин, о. д-р Василь Лаба, синкел Едмонтонської Єпархії Української Католицької Церкви в Канаді і інженер Володимир Мацьків та 17 звичайних членів Товариства і їх дружини та запрошені ними гості. Перед зборами відбувся бенкет, у часі якого найперше професори Албертійського університету д-ри Богдан Боцюрків та Яр Славутич поінформували приявних про совстську делеґацію з Києва, яка у відомій програмі „культурної виміни" між урядами Канади, ЗДАмерики та Совстського Союзу об'їжджає різні більші міста північно-американського континенту і саме в тих днях мала зустріч з едмонтонським громадянством на терені Едмонтонського Університету. Обидва згадані члени нашого Осередку брали участь у тій зустрічі і на підставі власних спостережень так на цій зустрічі, як також з особистих розмов з деякими членами тої совстської делеґації поділилися з присутніми на бенкеті громадянами про свої враження.

Владика Ніль поінформував присутніх про наради і дотеперішні рішення Другого Ватиканського Собору Католицької Церкви та працю на тому соборі українських Владик.

По закінченню бенкету голова Осередку інж. Володимир Мацьків відкрив Загальні Збори, які радили дальше над предложеним порядком нарад під проводом вибраної президії в особі голови, д-ра Михайла Росляка та секретаря м-ра Михайла Хом'яка.

Осередок об'єднує трьох дійсних і 35 звичайних членів та одного члена прихильника. З того 34 члени мешкають постійно на терені Алберти, а 5 у Британській Колюмбії.

У звітньому періоді Управа Осередку відбула 15 засідань, на яких обговорювано організаційні справи та справи наукових сесійкових снесій у Едмонтоні, Калгарах і Ванкувері, на яких виступали з доповідями дійсні і звичайні члени товариства не лише з терену Західньої Канади, але також гості з Европи (проф. д-р О. Кульчицький) та ЗДА (ген. П. Шандрук). Наукових прилюдних сесій у звітньому часі відбулося в Едмонтоні — 13, у Венкувері — 3, в Калгарах — 1. Кромі того відбувалися ширші сходини членів і запрошених гостей, присвячені літературним справам та товариським подіям.

18. квітня 1964 р. голова Осередку, інж. В. Мацьків у товаристві делеґатів Калгарського Відділу КУК під проводом інж. Кобильника на осібній урочистій церемонії в Едмонтонському Університеті в Калгари, на якій було поверх 100 місцевих визначних громадян, в тому поважна кількість професорів того університету, передав президентові того університету, для його університетської бібліотеки 309 книжок (у цьому 29 брошур) та дві мали України.

При цій нагоді інж. В. Мацьків та інж. Кобильник мали для зібраних відповідні для тої події доповіді, у яких зокрема вияснено ролю, значення та завдання Наукового Товариства НТШ взагалі, а його Едмонтонського Осередка зокрема. Всі передані згаданому університетові книжки і брошури є наукового характеру з ділянки історії України, мовознавства, літератури, української культури в українській, англійській та інших мовах. Церемонія передачі книжок була фільмована та опісля передавана на телевізійній сітці в Калгари. Частину тих книжок Осередок закупив, а більшу частину члени Осередка зібрали серед українських жертвенних громадян, за що їм зложено на загальних зборах поіменно сердечну подяку.

Управа Осередку з ініціятиви звичайного члена Едмонтонського Осередка, інж. Миколи Фляка, що діяв також від імені едмонтонського Відділу Науково-публіцистичного Інституту, з успіхом інтервеніювала перед урядовими компетентними чинниками, які займаються приготуванням та друкуванням шкільних підручників для „Гай-Скул" в Алберті та в авторів підручника „Історії націй" для XI кляси, спростовуючи неправдиві дані про Україну у тому шкільному підручнику, подаючи одночасно джерельний список підручників історії України та інших історичних наукових праць. Управа Осередку інтервеніювала ще у голови Ради сепаратних шкіл та у шкільних властей в Едмонтоні, у висліді чого згаданий шкільний підручник стягнено з шкільних програм, заступаючи його іншим підручником п. н. „Наша европейська спадщина". У цій справі ініціятиву та велику жертвенну працю виявив і перевів звичайний член Едмонтонського Осередку НТШ, інж. Микола Фляк, який від кількох років жертвенно над того рода справами у Канаді працює і за це йому голова Осередку сердечно дякував на загальних зборах.

В 1962 році члени Управи Осередку інж. В. Мацьків, інженер В. Кунда та мґр. А. Масляник мали інтервю з д-ром Весоловським з Українського Відділу СІ-БІ-СІ з Монтреалю. Два перші говорили про свою науково-дослідну працю, а третій про пляни, діяльність та осяги праці Едмонтонського Осередку НТШ. Ці інтервю були через СІ-БІ-СІ опісля передані з Монтреалю для слухачів в Україну.

На кінець слід згадати, що за звітний час мав Осередок доходу із вкладок, виписового, імпрез та пожертв разом 1,564.12, враховуючи в то готівку в сумі 45.37 дол. на початку звітного періоду, а видатків за той час було 1,451.78 дол.

На внесення номінаційної комісії під проводом проф. Юліяна Буцманюка вибрано нову Управу і Контрольну комісію Осередку в такому складі: голова — інж. Володимир Мацьків, заст. голови — проф. д-р Богдан Боцюрків, секретар — мґр. Олександер Масляник, скарбник — інж. Василь Кунда, члени управи — професори д-р Орест Старчук і д-р Яр Славутич.

Контрольна комісія: проф. Юліян Буцманюк — голова, д-р Микола Залеський і д-р Антін Мартинюк — члени.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ У ВІДНІ

Відень. — Кожне Т-во робить тут відповідну роботу, відбуває свої засідання, снує пляни на будуче. Останньою міжорганізаційною імпрезою було відсвяткування Листопадових Роковин в церкві і в домі Нансена.

Церковний хор св. Варвари, в якому беруть участь майже всі виділові Братства, підготовлявся на своїх пробах до концерту коляд і щедрівок у віденському радіо. Цим разом референтура поважної музики радія заанґажувала наш хор, щоб наспівати для австрійських слухачів українські колядки з німецькими поясненнями змісту пісень та українського різдвяного обряду. На самий Святвечір була передача цих коляд і австрійські та наші радіослухачі мали змогу почути наші колядки та щедрівки в хорових обробках Леонтовича, Стеценка та Гнатишина.

Протягом 2-х останніх місяців видав заміж дочку і вженив сина організаційний референт Братства, заслужений громадянин, організатор танцювальних груп, Михайло Остапчук. До церкви і на весілля прийшло багато людей, бо весілля відбувалося в Нансенгазі. Весілля в нас є великою подією, бо наша громада з кожним тижнем і місяцем вимирає, а весілля і хрестини бувають дуже - дуже рідко.

Небуденним святом був 65-ліній ювілей народження д-ра Маркіяна Дзеровича, довголітнього голови Братства та Церковної Ради. Він має папський „Лицарський хрест Ордену св. Григорія Великого".

Для українського громадянства влаштовано в домівці Братства ювілейне прийняття, де був запрошений виділ Братства і Хор. Щирі побажання зложили йому від парохії о. д-р Сютик, від Б-ва інж. Роман Щуровський, а від Хору проф. А. Гнатишин. Всі три промовці зложили також щирі побажання присутньому Николі Кошакові з нагоди 90-літніх уродин.

8 грудня відбувся коктейл у домі Дзеровичів, де зібрався увесь лікарський світ (понад 100 осіб) з президентом лікарської палати на чолі та багато визначних людей з австрійських високих урядів.

Надзвичайною подією в Братстві, Хорі і українському громадянстві було відзначення нашого Братського касієра, бувшого містоголови і голови Хору п. Юрія Плешкевича.

Юрій Плешкевич одержав від президента австрійської республіки золотий хрест заслуги. Син священика в Боратині, коло Сокаля. Як 17-літній гімназист вступив у 1918 році до УГА і брав активну участь у визвольних змаганнях. Пережив чотирикутник смерти і в 1929 році повернся з польської неволі. Скінчивши торговельну академію, працює в кооперяціях, а опісля як директор Ревізійного Союзу, в Народній Торгівлі та в УЦК. Від 1945-го року працює в міністерстві рільництва у Відні, як референт для альянтської комісії а потім як фахівець статистики, балансів та фінансової аналітики. По двадцятьох роках своєї праці дістає від австрійського уряду таке високе відзначення.

Останньою імпрезою у Відні була Проєфора, влаштована Братством і парохіяльним урядом, на якій численно зібране українське громадянство і гості інших народностей могли розрадити свої душі у родинній атмосфері, серед співу нашого церковного Хору.

Андрій Гнатишин

Чолові представники Республіканської партії плянують нову конференцію

Вашингтон. — Губернатор Роберт Смайлі з Айдаго заявив після розмов із чільними представниками Республіканської партії в Конґресі що весною або раннім літом відбудеться Конференція республіканців. У ній візьмуть участь представники всіх напрямків, які заіснували в цій партії. Губернатор Смайлі є головою Крайової Республіканської Асоціяції Губернаторів. Ця асоціяція запропонувала скликати партійну конференцію для вирішення багатьох проблем партії. Роберт Смайлі вже підготовляє ґрунт для такої конференції, відвідуючи представників у Сенаті й Конґресі. Незабаром відбудеться зустріч групи губернаторів-республіканців з сенатором Дірксеном і конґресменом Фордом, на якій будуть вислухані їхні побажання і вказівки у цих справах, особливо щодо координації усіх сил Республіканської партії. На цю ж тему будуть проведені розмови з представниками наукового світу та бизнесменами. Усі разом вони мали б створити новий орган Республіканської партії.

До того органу ввійшли б 5 губернаторів республіканців, 5 колишніх кандидатів на президентські вибори, від Алфа Лондона до Беррі Голдвотера включно, 11 конґресменів і керівник Крайового Комітету партії.

Провідник опозиції Джан Діфенбейкер перед новими труднощами

Оттава. — Провідник консервативної опозиції в канадійському уряді, Джан Діфенбейкер, колишній прем'єр Канади, стоїть перед новим випробуванням. З поінформованих кол повідомляють, що всі десять консерватистів із французькомовної провінції Квебек виступили проти нього, висуваючи думку, щоб замість Д. Діфенбейкера місце лідера консерватистів зайняв прем'єр провінції Нова Шкотія Роберт Стенфілд, або Дафф Роблин — прем'єр Манітоби, чи колишній міністер юстиції у Ванкувері — Дейві Фултон. Деякі видатні представники консерватистів у канадійському парляменті не можуть пробачити Д. Діфенбейкерові за його виступ проти нового, відмінного від англійського, прапора Канади. Цей прапор — з кленовим листком на білому полі та двома червоними смугами по боках, був недавно прийнятий як офіційний прапор канадської держави. Джан Діфенбейкер виступає також проти більшого унезалежнення окремих канадійських провінцій, зокрма французького Квебеку, а це викликає спротив представників провінції Квебек, в тому числі й консерватистів. У суботу 16 січня Д. Діфенбейкер прибув з відпочинку на Вестіндійських островах до Оттави. На запитання журналістів про ймовірні зміни в проводі консервативної партії він відповів, що не сподівається жадних змін.

ПОМЕР ДМИТРО БАДИК У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — 21-го січня ц.р. на 75-му році життя помер тут бл. п. Дмитро Бадик. Панахиди відбудуться в суботу і неділю, 23-го і 24-го січня, о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Джордано при 1727 Кросві Евню на Бронксі. Похорон відбудеться в понеділок, 25-го січня, о год. 9-ій ранку з названого похоронного заведення до церкви св. Покрови, звідкіль похід рушить на цвинтар Сент Реймонд.

● **Французький президент** Шарль де Ґолль, який — як відомо — веде неприхильну Америці політику, прислав президентові Джансонові з нагоди його інавґурації депешу у дуже „сердечному" тоні з запевненням, що він ставиться до Джансона „з довір'ям", що той „бере в свої руки долю великого американського народу, завжди нашого приятеля".

ВІДІЙШОВ

Сотникові армії УНР другові сл. п. Михайлові Єльнікову

Відійшов ще один —
хто кував, хто різьбив
дні державности —
Нації славу,
хто віддав неподільно себе
боротьбі, щоби був Конотоп,
не Полтава...

Впав учора один з тих,
хто гордо поніс
в чужину
наші тризуб і січень,
хто Петлюри
(І серця!) ідеї ясні
не згубив
у чужім многоріччі...

Поховали того,
хто у мріях летів
до останнього —
в степ Батьківщини.
Хто ж то знав,
що кінцева життева мета
в Місті - Спруті,
у Місті - Машині...

Міннеаполіс,
МИКОЛА ДЕРБУШ
10. 1. 1965

З НАШИХ БУДНІВ

ПАЧКА З КРАЮ

Сушені гриби були з Краю, пшениця крайова, сушня крайова, горіхи теж, ба й навіть жмуточок євшан-сіна поклала була в святочну посилку з України сестріниця Галюнька. Можна було хіба радіти, веселитись і благословити Господа Небесного за те, що дозволив хоч на старості літ скуштувати ще отих традиційних дарів рідної, замученої Землиці!

Проте, дорогій моїй землячці з Бібрецького повіту, пані Татушисі, далеко було до радости-втіхи в той пам'ятний Щедрий Вечір: рясні сльози покотились їй по обличчю, коли вона зачерпнула першу ложку борщу з крайовими грибками...

— Просила ж я її, Христом-Богом молила, щоб нічого нам не посилала, бо ми тут усе маємо, а вона ж мусить все те купити на блек-маркеті, та й ще за поштову пересилку таку суму гроша вивалити! А вона — ні та й ні! Ще й перепрошує мене в листі, вибачається по-їхньому, мовляв — не гнівайтеся, стрийно, що не посилаю вам маку до куті, бо в нас його важко дістати... Дитинонько! — заломила руки пані Татушиха, — та тут цього добра хоч міхами бери! Зайдеш, буває, до „Сурми" чи до „Арки", то пан Пастушенків іно стоїть на захристії і крутить той млинок, що мак меле... А вона пише: ...„Не гнівайтеся, стрийно, важко дістати!" Ой, дитиночко!

І дорога моя землячка зaридала на ввесь голос...

— Слухай, жінко, чи в нас нині щедра вечеря, чи похоронок? — спитав з повагою в голосі пан Татух, відкладаючи набік ложку. — Чи ти того не розумієш, що дівчина хоче якось нам віддячити за тую поміч, яку ми їй подали, за ті хустки і светери, за котрі вона, слава Богу, вже й коровину купила, і хату збирається ставити... От, взяла та й післала, що могла. А раз воно стоїть зварене на столі, то не показуй мені тут жадного тіятру, не йойкай, не стогни, а бери та їж!

Пані Татушиха обтерла сльози, слухняно взяла ложку, сьорбнула борщику ликів зо два, але їсти не змогла.

— Не годна'м, чоловіче, проковтнути отої ложки страви, через горло мені не перейде, коли згадаю, яка там біда-нужда, яке нещастя, а вона, Галюнька, тягнеться з останнього, щоб післати нам до Америки пачку на Свята!.. Ти лише глянь, яка та пшеничка дрібненька, як ті грибки зісохлися наніщо! Або понюхай цих кілька стебелин сіна: де ж воно так пахне, як колись пахло сіно чи отава в Старім Краю, за наших молодих літ!

— Жінко, — відізвався піднесеним уже голосом господар хати, — чи я тобі віл або корова, щоб сіно нюхати?.. Дай же мені в спокою повечеряти, бо я хочу йти до церкви на Всенощну!

— Або сушня, — продовжувала свій монолог пані Татушиха, тицяючи пальцем на полумисок з узваром.— Абож то сливка?.. Ото — сливка? Та ж то біб, не сливки. Та в нас колись, у Шоломиї, як сливи обродили, то гілля ламалося, а кожна сливка була — отака! — гей добрий кулак! А той дріб, що вона прислала, то сміх людям показати! Ой, бодай же їх, тих комуністих, що вони наробили! Не досить того, що бідний народ замучили, загнали в неволю, то ще й природу так тяжко скалічили, що — ади: на сливах терен родиться! Ох, Матінко, Царице Неба!

В цьому місці пан Татух піднявся від столу, закрутив телевізора, взяв оберок та й капелюх на голову і вийшов з хати. Не хотів на сам Щедрий Вечір піднімати бучу в хаті, та й завіщо?.. За пачку з Краю?

Ікер.

● **Симон Візенталь**, віденський жид, який займається справами переслідування жидів за влади Гітлера, твердить, що він має фотокопію рахунку на 8 польських злотих і 80 центів за мотузки, „стрічки", які закуплено у крамниці Катерини Грабовської на вул. Кракiвській „для хатніх потреб" та на яких повішено публічно 12 жидів, членів „юденрату". Рахунок за ті шнури, мусіли заплатити родини повішених.

✝

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 16-го січня 1965 р. померла в Мюнхені, Зах. Німеччина, по довгій і тяжкій недузі наша Незабутня ТІТКА

бл. п. Марія з Заячківських ТОМАШІВСЬКА

був. довголітня учителька середніх шкіл у Львові, суспільна діячка, організаторка і публіцистка, представниця українських католицьких організацій на міжнародних конґресах "Pax Romana" та інших, вдова по д-рові Степанові Томашівському, історикові, був. членові українських дипломатичних місій в Лондоні, Парижі і Берліні, професорові Яґайлонського університету у Кракові.

ХАЙ СПОЧИВАЄ В БОЗІ!

БОГДАН ЗАЯЧКІВСЬКИЙ, Гартфорд, Конн. — племінник
ЛІДІЯ з ЗАЯЧКІВСЬКИХ БАРАБОЛЯК, Шикаґо, Ілл. — племінниця

✝

З глибоким смутком та жалем в серці повідомляємо нашу Рідню, Приятелів і Знайомих, що дня 21-го січня 1965 р. після довгої тяжкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, померла наша Найдорожча МАМА і БАБЦЯ

бл. п. КАТЕРИНА ХАНАШІВСЬКА

на 84-му році свого побожного життя, уродженка місточка Поморяни, пов. Зборів.

ПАНАХИДА за спокій душі Покійної — в п'ятницю, 22-го січня ц. р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Р. Бурнадз, при 371 Lakeview Ave., Clifton, N.J.

ПОХОРОН — в суботу, 23-го січня 1965 р. о год. 8-ій рано з церкви св. о. Миколая, звідтіль Тіло Покійної буде перевезене на цвинтар св. Михаїла в Лодай, Н. Дж. на Вічний Спочинок.

Тяжким горем прибиті:
донька — ОЛЬГА з мужем д-ром ЯРОСЛАВОМ ВИННИЦЬКИМ
зять — ТЕОФІЛЬ РУДНИЦЬКИЙ
внуки — ЛІДА, ДАНУСЯ і РОМАН
та дальша і ближча родина в Америці і в Рідному Краю

ОПОВІЩАЄМО ДРУЗІВ і ЗНАЙОМИХ, що з нагоди СОРОКОВОГО ДНЯ ПО СМЕРТІ

бл. п. Євгенії Кричевської

в Катедрі СВ. ВОЛОДИМИРА
160 West 82nd Street, New York City
у неділю, 24-го січня 1965 року
о 12-ій годині дня
буде відслужена

ПАНАХИДА

РОДИНА ПОКІЙНОЇ

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради.

(Зміст доповіді виголошуваної в різних осередках Америки і Канади восени 1964 р.)

(5)

Нічого не змінилося в Україні також ані в церковній ділянці (офіційно допущена там Церква — це таке саме знаряддя русифікації, як і за царських часів), ані в політичній ділянці (немає там ніякої свободи — все життя підпорядковане диктатурі навіть не з самої КПСС, а лише її Центрального Комітету або його Президії), ані в ділянці соціяльно-економічній (там і далі живуть безправні колгоспники і прикріплені до фабрик робітники).

Правда, там можна ще спостерігати прояви „бунту", які в післясталінські часи мають місце і в Україні — особливо серед молоді і взагалі молодшого покоління. Але Москва дуже хитрими, підступними методами прямує до остаточного здушення цього „бунту". Що пропонується українцям? Отже, українцям дається: зменшення фізичного терору, відносне покращання матеріяльних умов і навіть — у переходовий період перед остаточним „злиттям націй" — можливість користуватися українською мовою й, до певної міри, розвивати свою місцеву культуру (для, так би мовити, домашнього вжитку), але під умовою повної безоглядної льояльности до окупаційного режиму й російсько-совєтської імперії.

Чи це не є небезпечне під просто таки психологічним поглядом? Бо чи не спокушує пересічного українського громадянина там, на Батьківщині, можливість трохи ліпше попоїсти й одягнутися, спокійно спати, не боячись щоночі приїзду отого „чорного ворона", а навіть танцювати українські танці і слухати українських пісень — хай на мотив московських частушок, але все таки українською мовою? Для цього треба тільки відмовитися від справжньої вільної України і прийняти Україну сфальшовану — у формі Української Радянської Соціялістичної Республіки, яка веде до „злиття націй"...

На тлі цього невідрадного, навіть трагічного стану речей в Україні — треба дуже обережно говорити про зміни, які там сталися. Щоб не виглядало так, ніби ми припускаємо, що ці зміни не тільки побутового характеру, але що вони заторкнули й саму істоту совєтсько-російського окупаційного режиму в напрямку його лібералізації чи покращання.

Порівняймо сьогоднішню дійсність в Україні із станом у ній у 20-х роках. Тоді був період НЕП-у (Нова Економічна Політика) й українізації. І тоді було без порівняння більше відносної свободи, ніж тепер. Тоді відбувався в Україні відносно вільний культурний розвиток: в літературі, в мистецтві, в науці. Тоді існувала відносно вільна українська кооперація, існувала ще Українська Автокефальна Православна Церква тощо. Проте, в той час, українізація і НЕП були наслідками не покращання, а саме послаблення режиму. Ленін, в обличчі тодішніх внутрішніх труднощів, потребував отої знаменитої „передишки", щоб після неї, по зміцненні режиму, ще більше натиснути. І справді, після „ліберальних" 20-их років приходить повний розгром українства в 30-их роках.

Я не припускаю, щоб тепер міг повторитися терор 30-х років. Бо Москва, на мій погляд, вже не матиме на це сили. Але будьмо обережні, бо якщо Москва буде в стані, то здійснення пляну про „злиття націй" коштуватиме українцям нових мільйонів жертв.

Отже, треба робити все від нас залежне, щоб Захід своєю політикою коекзистенції не зміцнив Москви і щоб ми теж до цього зміцнення не спричинилися — нашою необережною чи неправильною оцінкою того, що діється в Україні і в цілому Совєтському Союзі.

ВІСТІ З-НАД ПАЦИФІКУ

Редагує: ІВАН ОВЕЧКО

Свят-Вечір у Сан-Хозе

Сан-Хозе, Каліф. (Я. Блищак) — Члени Місії св. Володимира в цьому невеличкому скупченні української громади голова Місії — д-р В. Дроздяк, влаштували традиційний Свят-Вечір напередодні Різдва, і на те свято були запрошені гості-чужинці, а серед них священики, директор гайскулу та сестри суспільної опіки. Після відкриття свята головою Місії та спільної молитви (о. д-р Андрій Микита — парох церкви Непорочного Зачаття в Сан-Франсіско і Місії св. Володимира в Сан-Хозе) відбулася вечеря з нашими традиційними стравами. Роксоляна Оренчук, донька Ярослави та Володимира Оренчуків, яка незабаром кінчає студії в університеті м. Санта Клара та весь свій вільний час присвячує громадській діяльності в молодій громаді м. Сан-Хозе, виголосила доповідь про українські Різдв'яні звичаї та про Різдво під московським окупантом.

У мистецькій програмі виступали: діти зі співом колядок (акомп. — Соня Крижановська), маленька Мерен Крижановська продеклямувала вірш, „коломийку" танцювали Стефан Ткачик і Богдан Баран, „гопак" — брат і сестра Гізиляки, аматорський гурток під кер. Ольги Лукач узяв участь у сцені: „Свят-Вечір в Україні". Дієві особи: О. Лукач (бабуся), Я. Оренчук (мати), З. Зубрицький (батько), М. Гузиляк (дочка) С. Ткачик і Б. Баран (сини), М. Крижановська і Д. Камінська (янголи), П. Баран (св. Миколай). Танцювати дітей навчила пані Ярослава Оренчук, а народні строї виготовила пані О. Лукач.

Організовано Відділ ООЧСУ

Сан-Франсіско, Каліф. (Я. Б.) — Під час побуту п. Ярослава Стецька, що було великою подією в Сан-Франсіско в останніх днях минулого року, тут організовано Відділ ООЧСУ та обрано управу в такому складі: Я. Блищак — голова, М. Жарський — заст. голови, В. Кульчицький — секретар, О. Шишка — фін. реф., І. Пахолюк — член екзекутиви, М. Петренко — культ.-осв. рефернт, О. Чато — члн. На основуючих зборах промовляв також п. Я. Стецько, який перед тим мав промову для ширшого громадянства, відбув інтерв'ю з пресою і телевізією та мав зустріч з представниками поневолених націй.

Різдв'яні радіо-телевізійні програми

Лос Анджелес, Сан Франсіско, Каліф. (Я. Б. І. О.) — У цих двох найбільших містах Каліфорнії відбулися українські радіо-телевізійні передачі з нагоди Різдва Христового. У Лос Анджелесі 9 січня станція НБС передала півгодинну програму з висвітленням виступу хору „Кобзар" під кер. маестра Володимира Божика зі співом українських колядок і щедрівок та з поясненнями диктора наших різдв'яних традицій і святкувань. Це вперше виступ нашого хору був переданий у кольоровому телевізійному висвітленні. Станція КЛОК у Сан-Франсіско передала півгодинну радіопрограму зі співом хору Сестер Кармеліток, які, не володіючи українською мовою, вивчили колядки і це вже вдруге передають їх по радіо.

Річні збори Відділу УККА

Сан-Франсіско, Каліф. (О. Л.) — 12 грудня м. р. тут відбулися загальні річні збори членів Відділу УККА. Докладні звіти про діяльність Відділу постійно друкуються в бюлетенях, яких уже вийшло протягом трьох літ 19 чисел. Протягом останнього року, крім національних імпрез, Екзекутива полагодила досить інтенсивне листування (понад 100 офіційних листів) та мала в грошовому обороті біля 1.000 дол. Нову Екзекутиву обрано в такому складі: О. Лиско — голова, С. Паньків — заст. голови, М. Потрогош — секретар, Оля Вермонт орг. реф., М. Сорока — касир, Софія Підгірна — господиня, Ч. Недашківський, Д. Марчишин і Стефа Кісь — члени.

Голова АБН у Лос Анджелесі

Лос Анджелес, Каліф. (І. О.) — 3-го січня ц. р. п. Ярослав Стецько виступив з промовою перед двома сотнями українців у домі УКО, того ж вечора мав зустріч з представниками америк. преси, пізніше був на вечері в його честь у залі католицької парафії, а другого дня зустрівся з представниками від восьми поневолених націй. Американський щоденник „Екзамінер" умістив світлину п. Стецька з промовистим заголовком: „Пропонує поширення війни проти червоних". В обширній статті про діяльність АБН щоденник досить всебічно висвітлив основні засади, що їх пропагує п. Стецько: безкомпромісову боротьбу з комунізмом у всіх частинах світу, а в СССР — революцію поневолених народів з моральною і матеріяльною підтримкою вільного світу, зокрема Америки. Голову АБН зустріла на летовищі група українців з 22-ох осіб на чолі з головою УКО мґр. О. Веселим і головою Відділу ООЧСУ Б. Гіркою. На вечері відомого політика вітали: пані Микитин — від Союзу Українок, проф. Н. Подруцький — від православної парафії, О. Панченко — від УРСоюзу, О. Брикнер — від ООЧСУ, д-р М. Плаксій — від Комітету Вшанування Пам'яті Митр. Шептицького, О. Ґац — від хору „Кобзар" та ін., а о. М. Колтуцький подякував усім за організацію цієї зустрічі з високим гостем. Про велике значення акції Я. Стецька на міжнародному антикомуністичному форумі може служити хоч би й такий факт: дні перебування Стецька в Лос Анджелесі на адресу УКОседку надійшов великий лист з надписом: „п. Стецькові — особисто". На коверті не було зворотної адреси, не було її й на листі в англійській мові.

Лист — анонім, але, як видно, написаний вправною рукою запеклого комуніста і напевно, не лише з його власної ініціятиви. У ньому попереджується Голову АБН, залякується, загрожується йому та його подібним... Як бачимо, діяльність визначного українського політика потрапляє в ціль — ворог скаженіє... При нагоді опублікуємо уривки з цього листа пізніше.

82-ий Відділ СУА в Бронксі при праці

Старанням ініціятивного гуртка жінок громади Бронкс Н. Й., при активній допомозі Окружної Ради Союзу Українок Америки, репрезентанткою якої була пані Ірина Падох, заложено в місяці травні 1964 року на терені цієї громади новий Відділ СУА, який очолила енергійна пані Докія Лисько.

Новий Відділ СУА знайшов серед жіноцтва багато прихильниць, які вступили в ряди членства Відділу. Відділ має понад 30 членів.

Нещодавно наш Відділ виступив із своєю першою культурною імпрезою, якою було Свято Хрестин Відділу. Це свято, яке ми влаштували власними силами, при співучасті всіх членок нашого Відділу, пройшло з надзвичайним моральним і матеріяльним успіхом.

Хрестини Відділу відбулися 29 листопада 1964 р. в залі української католицької церкви св. Покрови Пр. Діви Марії в присутності понад сто осіб. Після молитви, яку провів о. Гіларіон Бенедик, ЧСВВ, парох місцевої церкви, Свято відкрила пані Д. Лисько, голова Відділу, вітаючи всіх.

Централю Союзу Українок Америки репрезентувала пані інж. Стефанія Пушкар з Філядельфії, Окружну Раду СУА в Ню Йорку — п-ні Наталія Чапленко. В мистецькій частині виступали: панна Ляля Костик, учениця народної школи, яка гарно відіграла на фортепіяні два короткі музичні твори, панна Богданка Клецор — студентка коледжу та член Українського Театру „Слово" під керівництвом пані Олімпії Добровольської віддеклямувала вірш Івана Франка п. н. :„Притча про красу", а пані Катерина Колянківська, сопрано відспівала під фортепіяновий акомпаніямент панни Юськів, студентки коледжу, кілька жартівливих українських пісень та одну арію з опери „Кармен". Ця частина була виконана представницями трьох ґенерацій і була прийнята сердечними оплесками приявних. В дальшій програмі були дотепи, авторкою яких була Д. Гентиш. Читали пані: Д. Гентиш і З. Раковська. Буря довготривалих оплесків були нагородою для авторки і виконавців.

По мистецькій частині відбулося прийняття, приготоване членами Відділу. В часі того прийняття виступали з привітами й побажаннями для нового Відділу.

Годиться підчеркнути, що наш Відділ втішається теж популярністю серед чоловічого роду, а доказом того було зложення на потреби „Хрещенника" 85 дол. На заклик мґр. Попеля зложили пожертви панове: Маріян Попель — 5 дол., п. Гентиш 10 дол., п. Хома — 20 дол. і п. Гірний — 50 дол. Голова відділу пані Лисько зложила їм подяку.

Закінчилася імпреза молитвою, яку провів о. Височанський.

Н. К.

Вишивані Вечерниці СУА в Ню Йорку

Вже від років Окружна Рада СУА в Ню Йорку влаштовує Вишивані Вечерниці, які здобувають собі щораз більшу популярність в Америці.

Щоб ті вечерниці пройшли з успіхом і щоб жіночий світ мав з них задоволення і користь, наше жіноцтво посвячує багато часу вишивкам.

Щоб вишивку примінити до практичного вжитку і зробити її модерною, на це треба наполегливої праці і часу.

Жіноча мода, це одна з непереможних сил, що хвилює жіноцтво цілого світу, та рівнож цікавить й уми багатьох чоловіків. Українська жінка оснягнула б багато, коли б спопуляризувала вишивку так, як вдалось українцям поширити наші народні танки, які принесли нам чимало слави.

Вишивані сукні та блюзки, в яких являється наше молоде жіноцтво на Вишиваних Вечерницях, є такі багаті на різноманітні взори, що тяжко повірити, щоб така краса не знайшла відгомону на світовій арені моди.

Тепер готуймось, докінчуймо вишивати сукні і вибираймося 6-го лютого до Народного Дому на надзвичайно приємну зустріч на Вишиваних Вечерницях. Комітет цієї імпрези подбав про добру оркестру, яку напевно майже всі знають зі Союзівки, оркестру „Амор". Під час Вишиваних Вечерниць, як і минулими роками, буде вибір королеви і відзначення трьох найкращих вишивок на сукнях чи блюзках. Залежить нам дуже, щоб якнайчисленніше прийшла наша молодь, якої завданням є поширювати нашу культуру і мистецтво, до якого належать і вишивки, створені впродовж століть українською жінкою. СУА, влаштовуючи такі імпрези, поставив собі за завдання прив'язати нашу молодь, особливо дівчат, до культури своїх батьків, як прив'язується вона до неї через пісню і танок.

Марія Демидчук,
прес. реф.

Короткі вісті

● У Південному В'єтнамі американці вживають також технічно перестарілих літаків С-47, які за другої світової війни служили для перевозу війська, а тепер перероблено їх на бомбовики. Вони не всилі летіти швидше, як 185 миль на годину, зате мають іншу рідку прикмету: при леті роблять здалеку страшний гук, а з цівок гармат буквально „дише вогнем". Тому вони сіють паніку між комуністичними повстанцями.